

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. (8 5) 203 4407,
faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2024-04- Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PAKARTOTINIO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija parengė, patikslino ir pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 16, 31, 39, 69, 73, 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57¹ straipsniu įstatymo (toliau – EEĮ projektas), Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 4, 6, 8, 19, 19¹, 22, 24¹ ir 36 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 24² straipsniu įstatymo (toliau – EĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – GDĮ projektas), projektus (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 16, 31, 39, 73, 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57¹ straipsniu įstatymo ir Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 4, 6, 8, 22, 24¹ ir 36 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 24² straipsniu įstatymo projektai Vyriausybei buvo pateikti 2024 m. vasario 27 d., tačiau siekiant užtikrinti teisėkūros ekonomiškumo principą, prie šių įstatymų projektų paketo prijungti Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 19 ir 19¹ straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 69 straipsnio pakeitimo įstatymo projektai (TAIS Nr. 24-2187) parengiant atnaujintus Įstatymų projektus.

Įstatymų projektai (TAIS Nr. 24-931(2)) patikslinti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2024 m. kovo 8 d. išvadoje Nr. NV-560 pateiktas pastabas. Įstatymų projektai 2024 m. balandžio 23 d. svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir patikslinti pagal pateiktas pastabas.

I. Sprendžiama problema	Lietuvoje nuo 2020 m. AB „Energinijos skirstymo operatorius“ (toliau – ESO) sukūrė ir išvystė duomenų mainų platformą (angl. <i>Data Hub</i>), kuri sudaro sąlygas elektros energijos rinkos dalyviams saugiai ir patogiai keistis duomenimis, kurie yra reikalingi elektros energijos rinkos dalyvių gaunamoms ir teikiamoms paslaugoms. Šiuo metu duomenų mainų platforma naudojasi elektros tiekimo mažmeninės rinkos dalyviai ir vartotojai. Naudojant šią platformą vykdomi elektros energijos tiekėjo keitimo, apskaitos, sąskaitybos, sutarčių administravimo procesai. Duomenų mainų platformoje yra valdomi visi pagrindiniai mažmeninės elektros energijos rinkos procesai, elektros tiekėjai šia platforma naudojasi kaip pagrindiniu įrankiu visoms operacijoms su klientų sutartimis atlikti. Duomenų mainų platforma užtikrina visas integracijas su tiekėjų naudojamomis verslo sistemomis, tai yra klientų valdymo, sąskaitybos, savitarnos sistemomis. Planuojama duomenų mainų platformos paslaugų ir funkcionalumą plėtra leis įtraukti vis daugiau suinteresuotų šalių neapsiribojant tik licencijuotais rinkos dalyviais, pavyzdžiui, trečiosios šalys (su energetiniu efektyvumu susijusias paslaugas teikiantys subjektai, pastatų valdytojai,
-------------------------	--

	<p>elektromobilių tinklo valdytojai, kainų palyginimo sistemų kūrėjai, konsultantai ir kt.) taip pat galėtų naudotis duomenų mainų platforma. Planuojama, kad ateityje šia platforma galės naudotis ir kitų energetikos sektorių (pavyzdžiui, centralizuoto šilumos tiekimo, gamtinių dujų tiekimo) rinkos dalyviai ir vartotojai. Dėl šių priežasčių atsirado poreikis reglamentuoti centralizuotus energijos duomenų mainus per platformos sistemą Lietuvos Respublikos teisės aktuose, taip formalizuojant platformos tikslą, valdymą ir naudojimo tvarką, užtikrinant nacionalinių energetikos sektoriaus strateginių dokumentų reikalavimų įgyvendinimą.</p> <p>Rengiant Įstatymų projektus taip pat buvo atsižvelgta į Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) pateiktus pasiūlymus Energetikos ministerijai dėl Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme įtvirtinto teisinio reglamentavimo, susijusio su Tarybos funkcijomis ir teisėmis bei reikalavimais asmenims, siekiantiems gauti leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir leidimus gaminti elektros energiją, tobulinimo.</p> <p>Kita sprendžiama problema susijusi su elektros energijos skirstomųjų tinklų, įrengtų valstybinės reikšmės kelių juostoje arba geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonose, perkėlimo ar rekonstravimo darbų sąnaudų apmokėjimo klausimų sprendimu. Dėl šiuo metu esamo teisinio reguliavimo tais atvejais, kai reikalinga rekonstruoti ar perkelti skirstomuosius tinklus, asmenims (pavyzdžiui, kai tiesiant naujus kelių ar geležinkelio kelių reikalinga iškelti skirstomuosius tinklus) jų vystomų infrastruktūros gerinimo projektų sąnaudos reikšmingai išauga, taigi dalis šių projektų toliau nebevystomi, visuomenė patiria žalą dėl prastos infrastruktūros. Įmonės, atsakingos už valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelio kelių plėtrą, ne visuomet yra linkusios leisti ESO panaudoti kelių ir geležinkelio apsaugos zonas elektros skirstomųjų tinklų tiesimui, dėl ko nukenčia elektros energijos vartotojų interesai.</p> <p>Pagal šiuo metu galiojančias teisės aktų nuostatas kainos ir tarifai buitiniams vartotojams gali būti nustatomi tik kas 6 kalendorinius mėnesius (tikiant suskystintas naftos dujas – ne dažniau nei kas 12 mėnesių), tačiau siekiant greičiau reaguoti į mažėjančias energijos kainas rinkose, siūloma suteikti lankstesnes galimybes Tarybai atlikti kainų ir tarifų perskaičiavimą.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Įstatymų projektų pakeitimais siūloma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reglamentuoti centralizuotus energijos duomenų mainus per platformos sistemą Lietuvos Respublikos teisės aktuose, taip formalizuojant platformos tikslą, valdymą ir naudojimo tvarką, užtikrinant nacionalinių energetikos sektoriaus strateginių dokumentų reikalavimų įgyvendinimą; - nustatyti finansinio patikimumo sąlygas asmenims, siekiantiems gauti leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir leidimus gaminti elektros energiją; - įgyvendinti 2023 m. birželio 19 d. Specialiųjų tyrimų tarnybos išvadoje Nr. 4-01-5098 pateiktą rekomendaciją dėl pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos viešojo derinimo su suinteresuotomis šalimis procedūros; - reglamentuoti elektros energijos skirstomųjų tinklų perkėlimo ar rekonstravimo išlaidų apmokėjimą, nustatant, kad tais atvejais, kai būtina rekonstruoti ar perkelti valstybinės reikšmės kelių juostoje arba geležinkelio kelių juostoje esančius skirstomuosius tinklus, jų iškėlimo išlaidos skirstomųjų tinklų operatoriui atlyginamos priklausomai nuo skirstomųjų tinklų įrengimo laikotarpio, tai yra, jei jie įrengti daugiau kaip prieš 5 metus, perkėlimas atliekamas skirstomųjų tinklų operatoriaus lėšomis, jei įrengti ne daugiau kaip prieš 5 metus, – asmens, pageidaujancio rekonstruoti ar perkelti skirstomuosius

	<p>tinklus, lėšomis.</p> <ul style="list-style-type: none"> - perduoti Tarybai įgaliojimus nustatyti asmenų, turinčių teisę įrengti ir eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo tvarką ir sąlygas, taip pat tvirtinti energetikos įrenginių avarijų ir sutrikimų tyrimo ir apskaitos nuostatus (šiuo metu šie įgaliojimai suteikti Energetikos ministerijai) - įstatymo lygiu reglamentuoti Tarybos įgaliotų Tarybos administracijos valstybės tarnautojų teisę duoti privalomuosius nurodymus asmenims dėl energetikos veiklą, energetikos objektų, energetikos įrenginių ar vartotojų energetikos įrenginių eksploatavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų vykdymo. Taip pat įstatymo lygiu numatyti, kad Taryba ar Tarybos įgalioti administracijos valstybės tarnautojai atlieka ne tik energetikos įmonių reguliuojamos veiklos, tačiau ir energetikos objektų, energetikos įrenginių ir vartotojų energetikos įrenginių patikrinimus, bei suteikti atitinkamas teises, siekiant užtikrinti atliekamų patikrinimų efektyvumą; - atsižvelgiant į Tarybos pateiktus pasiūlymus, tobulinti įstatymu nustatytą Tarybos posėdžių tvarkos teisinį reglamentavimą (posėdžių organizavimas nuotoliniu būdu, Tarybos pirmininko nusišalinimo procedūra, numatoma galimybė Tarybos valstybės tarnautojų sprendimus ginčyti ir ne teismo tvarka Taryboje); - įtvirtinti nuostatas, leidžiančias energetikos įmonėms, atsižvelgus į pokyčius energijos rinkose, nustatyti buitiniams vartotojams energijos produktų kainas ir tarifus dažniau nei kas 6 kalendorinius mėnesius (tiekiant SND – dažniau nei kas 12 mėnesių), o energetikos įmonėms nepateikus Tarybai pasiūlymo perskaičiuoti energijos produktų kainas ir tarifus buitiniams vartotojams, suteikti Tarybai galimybę vienašališkai perskaičiuoti kainas ir tarifus buitiniams vartotojams; - suteikti galimybę gamtinių dujų įmonėms (pvz., Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų terminalo operatoriui), vykdančioms Lietuvos energetikos sistemai reikšmingus projektus ir valdančioms finansines rizikas, naudotis rinkoje prieinamomis finansinėmis apsidraudimo priemonėmis.
III. Priemonių kaštai	Manytina, kad Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų neprireiks.
IV. Nauda visuomenei	<p>Teisės aktuose įtvirtinus nuostatas, reglamentuojančias centralizuotos energijos duomenų platformos sukūrimą, veikimą, atsiras daugiau teisinio aiškumo, kiek tai susiję su energijos duomenų mainais elektros energetikos sektoriuje, taip pat aiškumo dėl platformos funkcijų ir tikslų rinkoje. Tai suteiks daugiau galimybių tolimesnei platformos plėtrai, subjektų teisėms ir pareigoms sureguliuoti.</p> <p>Naudojant diegiamas skaitmenizavimo priemonės ir jas taikant centralizuotai, prieigą prie duomenų įgytų kiti rinkos dalyviai ir suinteresuoti asmenys, kas sudarytų sąlygas kurti naujas, inovatyvias paslaugas ir produktus.</p> <p>Ši paslauga aktuali subjektams, kurie vartotojo energijos duomenis galėtų panaudoti siekdami kurti naujas paslaugas ar priimti verslo sprendimus, grįstus realiais neautomatizuotų ar išmaniųjų apskaitos prietaisų energijos suvartojimo duomenimis. Atsivertų galimybės energijos duomenų panaudojimo plėtrai rinkoje, tai leistų efektyviau naudoti elektros energiją ir priimti sprendimus, kurie leistų sutaupyti.</p> <p>Vyks spartesnis infrastruktūros gerinimas, greitesnis ir pigesnis valstybinės reikšmės kelių arba geležinkelio kelių ir jų įrenginių kapitalinis remontas, rekonstravimas ar plėtra, sudarius sąlygas tolesniam minėtų projektų vystymui. Be kita ko, perkėlus skirstomuosius tinklus, jų dalys bus pakeistos į</p>

	<p>naujesnes ir kokybiškesnes. Tai ne tik prisidės prie saugumo, bet ir pratęs skirstomųjų tinklų eksploatavimo laiką.</p> <p>Priėmus teisės aktų pakeitimus bus sukurama nauda buitiniams vartotojams, nes atsiras galimybė greičiau reaguoti į mažėjančias energijos produktų kainas rinkose ir tuo būdu nustatyti mažesnius energijos produktų kainas ir tarifus dažniau.</p>
--	--

Detaliau Įstatymų projektais siūlomos nuostatos aptariamos Įstatymų projektų aiškinamajame rašte.

Įstatymų projektai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatomis ir strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. EĮ projekte įtvirtinamos naujos sąvokos (centralizuota energijos duomenų platforma, energijos duomenys, privalomasis nurodymas) suderintos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų teisinio reguliavimo poveikio pasekmių nenumatoma.

Įstatymų projektus parengė Energetikos ministerijos Energetikos konkurencingumo grupė (vadovas Karolis Švaikauskas, tel. 8 670 39 352, el. p. karolis.svaikauskas@enmin.lt, patarėja Aušra Grėbliūnaitė, tel. +370 602 46 290, el. p. ausra.grebliunaite@enmin.lt, patarėja Gintarė Palšauskaitė, tel. +370 602 47 294, el. p. gintare.palsauskaite@enmin.lt, patarėjas Edvinas Varkala, tel. +370 602 47397, el. p. edvinas.varkala@enmin.lt) ir Energetinio saugumo grupė (vadovas Dainius Bražiūnas, tel. +370 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt).

Įstatymų projektai ir jų lydimieji dokumentai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 16, 31, 39, 69, 73, 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 4, 6, 8, 19, 19¹, 22, 24¹ ir 36 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 24² straipsniu įstatymo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

2. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 16, 31, 39, 69, 73, 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57¹ straipsniu įstatymo projektas, 6 lapai.

3. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 16, 31, 39, 69, 73, 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57¹ straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 6 lapai.

4. Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 4, 6, 8, 19, 19¹, 22, 24¹ ir 36 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 24² straipsniu įstatymo projektas, 8 lapai.

5. Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 4, 6, 8, 19, 19¹, 22, 24¹ ir 36 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 24² straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 8 lapai.

6. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo projektas, 1 lapas.

7. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.

8. Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 16, 31, 39, 69, 73, 75 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos

energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 4, 6, 8, 19, 19¹, 22, 24¹ ir 36 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 24² straipsniu įstatymo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų aiškinamasis raštas, 15 lapų.

9. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

10. Suinteresuotų institucijų pastabos, 76 lapai.

11. Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo pinigine išraiška skaičiuoklė.

Energetikos ministras

Dainius Kreivys

G. Palšauskaitė, tel. +370 602 47 294, el. p. gintare.palsauskaite@enmin.lt

A. Grėbliūnaitė, tel. +370 602 46 290, el. p. ausra.greblionaite@enmin.lt

D. Bražiūnas, tel. +370 699 07 102, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt

E. Varkala, tel. +370 602 47397, el. p. edvinas.varkala@enmin.lt